

Sunndal kommune
- kraftsenteret mellom fjord og fjell

Planstrategi for Sunndal kommune 2020 – 2023, planprogram for revidering av kommuneplanens samfunnsdel

Høringsdokument godkjent av formannskapet 27.02.2020 (F-sak 8/20)

INNHold

1. INNLEDNING

- 1.1. Om kommunal planstrategi
- 1.2. Rammer for planleggingen
- 1.3. Plansamarbeid Nordmøre

2. UTFORDRINGSBILDET FOR NORDMØRE

- 2.1. Globale megatrender som påvirker oss
- 2.2. Utviklingstrekk og utfordringer

3. FREMTIDSBILDER

4. PLANSYSTEM OG UTVIKLINGSTREKK I SUNNDAL KOMMUNE

- 4.1. Kommunens plansystem
- 4.2. Utviklingstrekk
- 4.3. Evaluering av kommuneplanen
- 4.4. Vurdering av planbehov

5. PLANPROGRAM FOR KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

- 5.1. Formål med planarbeidet
- 5.2. Planprosess med frister og deltagelse
- 5.3. Opplegg for medvirkning
- 5.4. Fortsatt muligheter for å gi innspill til planprogram og kommuneplan
- 5.5. Behov for utredninger

Referanser

FN-sambandet. FNs bærekraftsmål. Hentet fra <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

Giskeødegård, Marte Fanneløb, Lovise Kvalsund Otterlei, Kristina Kjersem, Gabriele Hofinger Jünge(2017). Globale trender, regionale kompetansebehov og en metode for forpliktende regionalt kompetansesamarbeid. Møreforskning Ålesund AS.

Mind the Gap AS (2016). Nordmøre 2035: Fremtidsanalyse for Nordmøre.

Møre og Romsdal fylkeskommune (2019). Fylkesstatistikk 2019 Møre og Romsdal.

Møre og Romsdal fylkeskommune (2019). Folkehelse i Møre og Romsdal 2019.

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-09-28-1469>

1. INNLEDNING

1.1. Om kommunal planstrategi

Kommunal planstrategi er hjemlet i plan- og bygningsloven §10-1, og skal utarbeides og vedtas senest ett år etter konstituering av nytt kommunestyre. Kommunal planstrategi skal klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre i perioden 2020-2023. Kommunal planstrategi drøfter utviklingstrekk som påvirker kommunen som samfunn og organisasjon. Dette er grunnlaget for å vurdere planbehovet i perioden. Planstrategien er ikke en plan der det skal vedtas mål og strategier.

1.2. Rammer for planleggingen

Nasjonale forventninger til kommunal planlegging

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Her legges det føringer for hvilke temaer som skal vektlegges i den kommunale planleggingen. Disse omhandler:

- Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling
- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet
- Bærekraftig areal- og transportutvikling
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

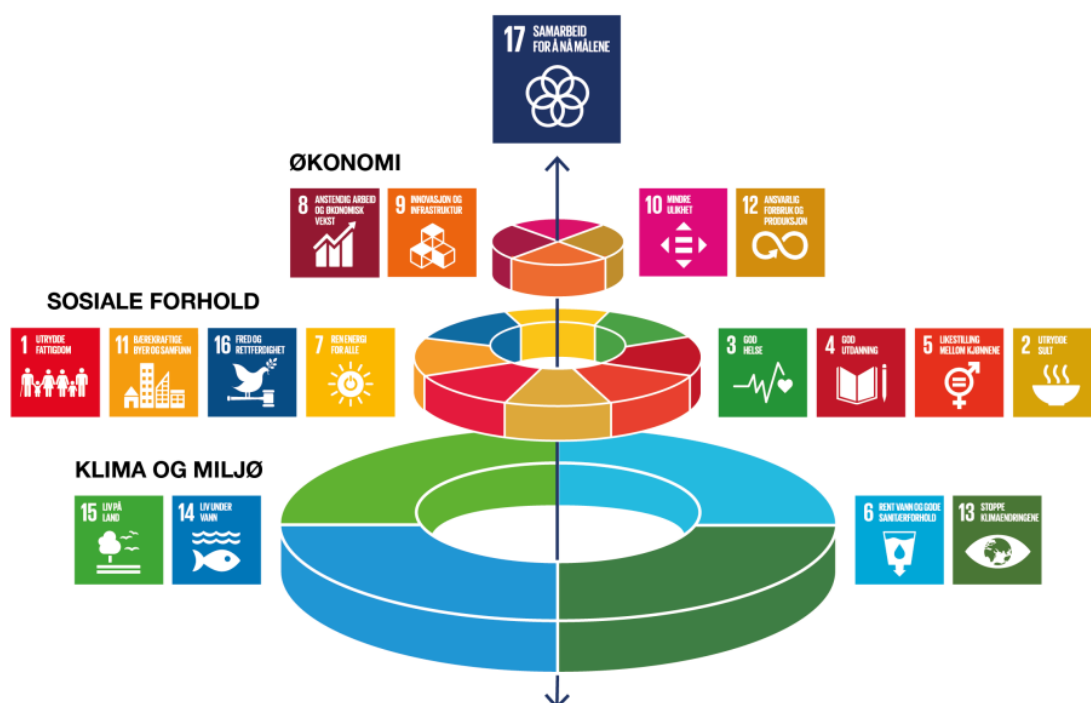
Regjeringen har bestemt at de 17 bærekraftmålene til FN skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i de største utfordringene i vår tid, også i Norge.

1. Utrydde fattigdom
2. Utrydde sult
3. God helse
4. God utdanning
5. Likestilling mellom kjønnene
6. Rent vann og gode sanitærforhold
7. Ren energi for alle
8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst

9. Innovasjon og infrastruktur
10. Minde ulikhet
11. Bærekraftige byer og samfunn
12. Ansvarlig forbruk og produksjon
13. Stoppe klimaendringene
14. Liv under vann
15. Liv på land
16. Fred og rettferdighet
17. Samarbeid for å nå målene

Bærekraftmålene skal vise vei mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt. De reflekterer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold som vist i denne figuren:

1.3. Plansamarbeid på Nordmøre

Kommunene Aure, Averøy, Gjemnes, Kristiansund, Smøla, Sunndal, Surnadal, og Tingvoll deltar i et plansamarbeid, som er organisering som et prosjekt i regi av regionrådet i perioden 2019-2022.

Målet er å styrke samfunnsutviklingen på Nordmøre, bygge kompetansemiljø innen planlegging på tvers av kommunene, og at vi skal ha et økt regionalt fokus i den kommunale planleggingen. Det er også et behov for innovasjon innen fagområdet.

Felles planstrategi er et ledd i dette arbeidet. Kommunene har samordnet seg i arbeidet med planstrategien. Det ble i tidlig fase utført et administrativt arbeid med å peke på felles utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre.

Kapittel 1-3 i planstrategien er felles for kommunene. Det øvrige er kommunespesifikt.

Hver enkelt kommune er ansvarlige for eget materiale og for å fremme planstrategien for politisk behandling i den enkelte kommune.

2. UTFORDRINGSBILDET FOR NORDMØRE

2.1. Globale megatrender påvirker oss

Tunge megatrender endrer verden, Norge og Nordmøre.

Digitalisering

Det meste av fremtidig effektivisering, utvikling og verdiskaping vil basere seg på digital teknologi. Digitalisering er uten tvil den trenden som i størst grad ser ut til å påvirke arbeidslivet i regionen, og behovet for teknologikompetanse går igjen på tvers av bransjer og verdikjede. Kompetanse til å nytte teknologien avgjør hva effektene blir.

Globalisering

Globalisering er en samlebetegnelse for en rekke drivkrefter. Politisk styring, nasjonal økonomi og rettsordning påvirkes av krefter utenfor nasjonalstaten, og innebærer stadig nye rammevilkår for kommunene. Når det gjelder næringsliv innebærer globalisering en økende grad av samhandling, integrasjon og avhengighet i handel. Eksportindustrien på Nordmøre har lang erfaring med globale markeder, for eksempel eksport av klippfisk og laks, olje og møbler.

Klima

Global oppvarming er den største miljøutfordringen verden står overfor. Som alle land er Norge forpliktet til å kutte i utslipp av klimapåvirkende gasser gjennom global klimaavtale. Hvert land skal ha konkrete utslippsmål og rapportere på dem. Nordmøre må ta sin del av de nasjonale forpliktelsene og forberede seg på en mer offensiv nasjonal klimapolitikk for å hindre videre-utvikling av alvorlige klimaendringer. Å redusere utslippene krever lokal innsats fra både innbyggere og lokalsamfunn – og kommunenes drift må omstilles til mer klimavennlig atferd mot et lavutslippssamfunn. Global oppvarming er allerede i ferd med å skje. Dette medfører ustabilt klima på flere måter. Mer intens nedbør kan gi økt fare for flom og skred. Langs kysten kan vi få økt risiko for orkan og stormflo, og på sikt havnivåstigning. Dette kan få store konsekvenser både for næringslivet og ulike samfunn langs kyst og vassdrag.

Urbanisering

Proessen hvor mennesker flytter fra distriktene til byer, kalles urbanisering. Urbanisering er en nasjonal og internasjonal trend, og en stadig større andel av verdens befolkning bor i byer. I dag bor over halvparten av jordas befolkning i byer, og innen 2050 er det ventet at mer enn 3 milliarder mennesker vil flytte til byer, ifølge FN-sambandet. Å opprettholde et desentralisert bosetningsmønster krever at flere blir boende eller flytter til distriktene. For Møre og Romsdal er urbaniseringen en utfordring fordi en ser at unge mennesker flytter ut av fylket, og til større byer.

2.2. Utviklingstrekk og utfordringer

Kommunene har i fellesskap skissert sentrale utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre.

Demografi

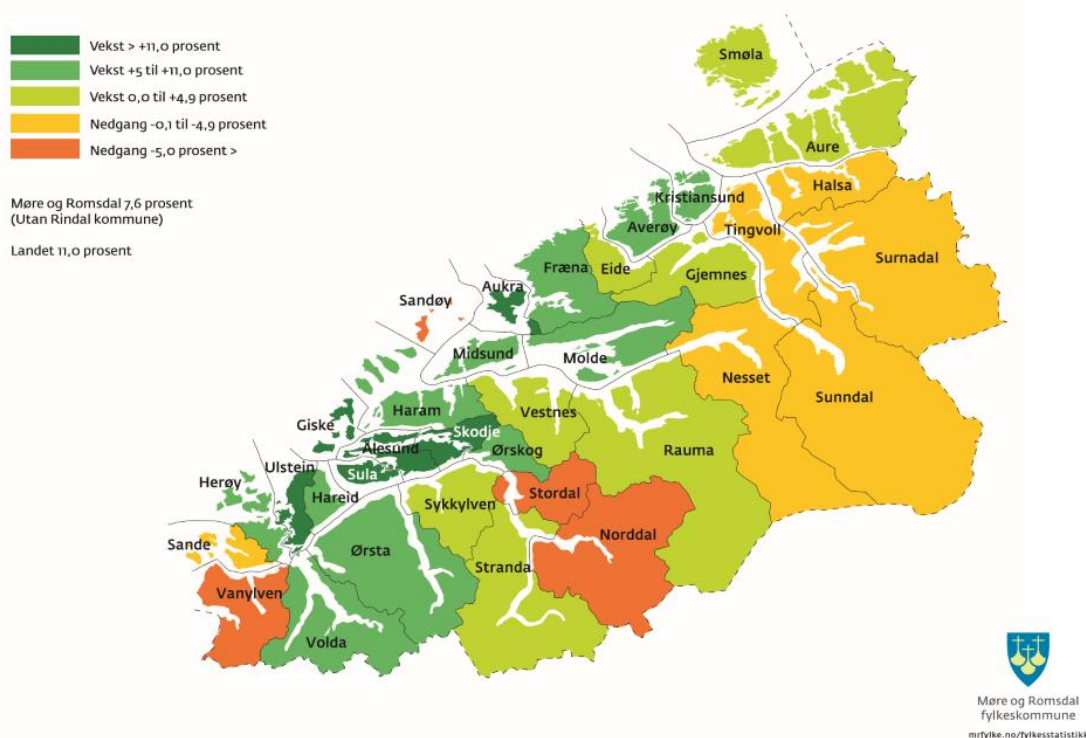
Befolkningsutvikling er en viktig indikator for regional og lokal utvikling. Befolkningsutvikling og

sammensetning av ulike aldersgrupper blant innbyggerne i en kommune styrer behovet for kommunale tjenester.

I perioden 2009 til 2019 har det vært en befolkningsvekst på 7,6 prosent for fylket. Det er store geografiske variasjoner på hvor denne veksten har vært.

Folketalsutviklinga i Møre og Romsdal 2009–2019

Kjelde: SSB

På Nordmøre er det kommunene i ytre strøk som har hatt mest vekst. Den siste tiden har veksten vært svakere, og det er kun Smøla av kommunene på Nordmøre som har hatt en vekst i innbyggertallet i 2019.

Det er usikkert hvordan folketallet og alderssammensetningen i befolkningen vil utvikle seg over tid. Spesielt knytter usikkerheten seg til nivået på innvandring, men også fruktbarhet, levealder og flytting innad i Norge. Videre kan utflyttingen fra kommunene blir ganske annerledes enn forutsatt.

Driveren for befolkningsveksten i Møre og Romsdal er og har vært innvandringen. Framskrivinger fram mot 2030 gir oss en prognose på hvordan befolkningsutviklingen kan bli. Framskrivingene for kommunene på Nordmøre viser at tallet på barn og unge går ned, mens andelen eldre vil øke fram mot 2030. Andel av befolkningen i aldersgruppen over 67 år vil øke til 21,1 prosent i fylket, og det blir dermed forholdsvis færre innbyggere i yrkesaktiv alder. Denne utviklingen utfordrer kommunene, som må tilpasse tjenestetilbudet for å imøtekomme denne utviklingen.

Vi mister innbyggere til andre deler av landet, og det er i aldersgruppen 20–29 år en finner den største innenlandske netto flyttestrømmen. Fylket har lenge hatt et kvinneunderskudd.

Fødselstallene er i likhet med resten av landet og internasjonalt, historisk lave. I kombinasjon med fraflytting av unge voksne gir det en sårbar befolkningsutvikling.

Næringsstruktur

Næringsstrukturen i kommunene på Nordmøre er noe ulik. Enkelte næringer er tilstede i alle kommunene, mens andre har tydelige geografiske tyngdepunkt. Varehandel finnes for eksempel i alle kommunene, det samme gjør landbruk. Næringer som petroleum og fiske og havbruk er mer geografisk sentrerte. Det er sterke industribedrifter i flere bransjer i regionen.

Næringsstruktur

Totalt var det 24 880 sysselsatte pr. 4 kvartal 2018 i de åtte kommunene som deltar i plansamarbeidet.

Kommunene har hatt noe ulik utvikling i den samlede sysselsettingen i perioden 2014-2018.

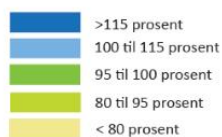
Kristiansund og Averøy har hatt en nedgang, mens de øvrige kommunene har hatt en vekst på mellom 2,9 og 11,2 prosent.

Andelen sysselsatte innen jordbruk, skogbruk og fiske utgjør 4 prosent av de sysselsatte i fylket, mot 2,2 prosent på landsbasis. Kommunene på Nordmøre har samlet sett en høy andel sysselsatte innen disse primærnæringene, ca. en tredjedel av de som er sysselsatt innen disse næringene i fylket tilhører Nordmøre. Vi er strategisk plassert på kysten og bør derfor ha en ambisjon om å være ledende innenfor havbruk.

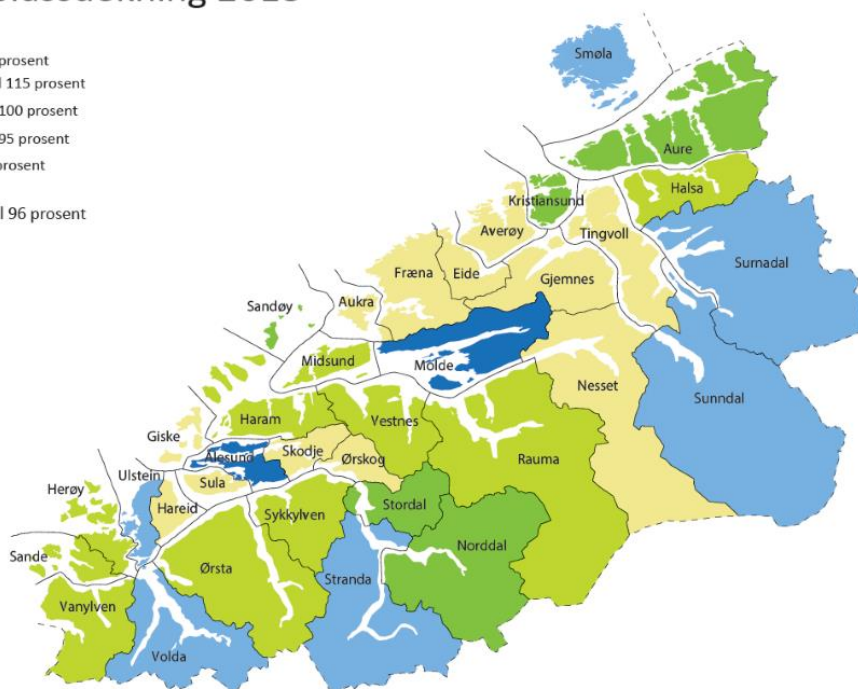
Arbeidsplassdekning

Det er relativt mye arbeidspendling i fylket, noe som indikerer høy utveksling av arbeidskraft mellom kommunene. På Nordmøre er det noe ulik arbeidsplassdekning i kommunene. Surnadal, Sunndal, Smøla har høy arbeidsplassdekning, altså flere arbeidsplasser enn sysselsatte bosatt i kommunen. Kommunene som har høy arbeidsplassdekning opplever mye innpendling av arbeidstakere fra nabokommunene.

Arbeidsplassdekning 2018

Møre og Romsdal 96 prosent

Den demografiske utviklingen i regionen vil kunne gjøre det utfordrende å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft framover. Tilgang til kompetanse som fyller næringslivets behov er viktig for regional konkurransekraft og evne til nyskaping.

Statlige arbeidsplasser:

Kristiansundsregionen har en relativt lav andel av de statlige arbeidsplassene i fylket, noe som er en utfordring for oss.

Tabellen viser fordelingen av statlige arbeidsplasser per 1.1.2019, inndelt etter region.

Regionene	Antall	Andel statlige	Utvikling 2018
Kristiansund-regionen	1.581	14%	+ 57
Molde-regionen	3.278	31%	+ 11
Ålesund-regionen	4.495	42%	+ 78
Søre Sunnmøre region	1.367	13%	+ 17
SUM	10.721	100%	+ 163

Det er behov for en samlet innsats for å få flere statlige arbeidsplasser til Nordmøre. Når sykehuset i Kristiansund legges ned vil regionen tape flere hundre statlige arbeidsplasser, og trenden forsterkes ytterligere. Bortfall av arbeidsplasser kan føre til en mindre bredde i arbeidsmarkedet.

Nyetableringer

Det var en sterk vekst i antall nyetableringer i fylket i 2018, en økning på 9,5 prosent fra året før. Hele 43,3 av de nye foretakene ble etablert i byene Ålesund, Molde og Kristiansund. På Nordmøre ble det etablert flest nye foretak i Sunndal. Det er et mål for kommunene på Nordmøre å være en framtidsrettet region som legger til rette for næringsetablering og kompetansearbeidsplasser.

Grønt skifte

Det er behov for omstilling til et lavutslippssamfunn. Olje- og gassindustrien vil være viktig i flere tiår framover, men bør suppleres av andre næringer. Gjennom en felles satsning på innovasjon kan nye næringer vokse fram, og vi må aktivt søke mye muligheter. Utfordringene knyttet til klima og miljø åpner muligheter for utvikling av sysselsetting innen alternative, miljøvennlige energikilder. Aktivt arbeid med å utvikle grønne kompetansearbeidsplasser, blir viktig for regionen framover. Samtidig er det viktig å støtte opp om og videreutvikle eksisterende kompetanse- og næringsmiljø.

Kompetanse og utdanning

Utdanningsnivået i Møre og Romsdal har økt de siste årene, men det er stor variasjon mellom kommunene. I kommunene på Nordmøre har mellom 19,2 og 26,9 prosent av befolkningen høyere utdanning. Dette er noe lavere enn både fylkessnittet (28,3 %) og landssnittet (34,1 %). En stor utfordring framover blir å tiltrekke seg mennesker med kompetanse regionen har behov for.

Å satse på videreutvikling og styrking av utdanningstilbudet på Nordmøre er viktig i den sammenheng, slik at ungdommen i regionen kan ta utdanning lokalt. I den forbindelse er utviklingen av Campus Kristiansund sentralt. Ungdom fra kommunene på Nordmøre flytter til Kristiansund for å ta videregående skole, og tilbudet på Campus kan bety mye for disse ungdommene i videre utdanningsløp.

Lærlingplasser i kommunen er viktig med tanke på rekruttering, og for å beholde innbyggere i yrkesaktiv alder. Antallet godkjente lære- og opplæringskontrakter øker, men det er fremdeles behov for flere lærlingplasser.

Flyttestrømmen som oppstår som følge av at unge mennesker studerer på utdanningsinstitusjoner som ikke er lokalisert i Møre og Romsdal, er en av de sterkeste driverne for det store innenlandske flytteunderskuddet i Møre og Romsdal i aldersgruppen 20 til 29 år. Av de som var bosatt i Møre og Romsdal da de var 16 år, var det 10 379 studenter som tar høyere utdanning utenfor fylket vårt i 2018. En utfordring for Nordmøre er å kunne tilby disse så attraktive arbeidsplasser og bomiljø at de velger å vende tilbake etter endte studier.

Attraktivitet og bolyst

Muligheter for arbeid, bolig, og gode oppvekstmiljø er viktig for valg av bosted og påvirker befolkningssammensetningen i kommunene. Identitetsfølelse og stolthet over eget bosted styrker tilhørigheten og omdømmet. Attraktive bosted er viktig for å kunne rekruttere nødvendig kompetanse og få grundere til regionen. Å stoppe den svakt negative folketallsutviklingen og realisere SSBs vekstprognoser blir en utfordring for regionen. Det er viktig å jobbe for å synliggjøre Nordmøres kvaliteter som bo- og arbeidsmarkedsregion for å skape bolyst og stedsattraktivitet hos mennesker i alle aldersgrupper. I den forbindelse er det sentralt å legge til rette for ulike typer

boliger i ulike områder i kommunene, med utgangspunkt i innbyggernes preferanser og behov.

Folkehelse

Folkehelsearbeid er et langsiktig og systematisk samfunnsutviklingsarbeid rettet mot hele befolkningen. Nasjonale føringer gir kommunene et ansvar i å fremme befolkningens helse og utjevne sosiale ulikheter. Gode oppvekst- og levekår, helserelatert atferd, fysisk og sosialt miljø er viktige premisser for helse, trivsel og livskvalitet. En oversikt over helsetilstanden til innbyggerne i kommunene, men også kunnskap om faktorer og utviklingstrekk som påvirker helsetilstanden skal inngå i utarbeidelsen av planstrategien. Forutsetningene for å oppnå god helse er ulikt fordelt i befolkningen og påvirkes sterkt av samfunnet vi er en del av. En oversikt over folkehelsen for Møre og Romsdal viser at de viktigste folkehelseutfordringene i fylket er hverdagsaktivitet, psykiske plager og sosial ulikhet. Å bedre folkehelsen krever innsats fra hele samfunnet.

Et samlet Nordmøre

Det er behov for en helhetlig revitalisert plattform med ny strategi for å utløse potensialet i kommunene på Nordmøre og øke effektiviteten gjennom forpliktende samarbeid. Større mobilitet i arbeidsmarkedet og næringslivet betinger miljøvennlig og trygg infrastruktur i og gjennom kommunene på Nordmøre. Satsning på samferdsel er viktig for regionen for å knytte oss tettere sammen. Tilgang på infrastruktur som bredbånd og god mobildekning er en viktig forutsetning for nærings- og samfunnsutvikling. Interkommunale samarbeid kan knytte regionen tettere sammen. Dette betinger samarbeidsvilje og raushet.

3. FREMTIDSBILDER

Prosjektet «Fremtidsanalyse for Nordmøre» ble gjennomført i regi av ORKidé - Nordmøre Regionråd i 2016. Et viktig formål med dette arbeidet var å beskrive noen sannsynlige fremtidsbilder (scenarier) for regionen i et lengre perspektiv, for å skissere utviklingsmulighetene. Det ble skissert tre scenarier for regionen:

Gullkysten 2035

Dette er historien om hvordan Nordmøre transformerte oljekompetansen, og skapte et næringsliv med utgangspunkt i denne kompetanse og teknologi og prosessindustrien i regionen. Nye samarbeid og relasjoner fra Søre Sunnmøre med verftsindustrien, og helt til Trondheim med høykompetansetiljøer og NTNUs havforskningsvirksomhet, skapte en «gullkyst» for utvikling av havrommet. Nordmøres strategiske plassering og kompetanse fra oljeservice, havbruk, undervanns-installasjoner og prosessindustri gjorde regionen til et kunnskaps-nav på denne gullkysten. Kristiansund har utviklet en urban og internasjonal kultur med et kulturliv som hele Nordmørsregionen aktivt benytter seg av.

Vårsøg 2035

Dette er historien om hvordan Nordmøre ble klimanøytralt og fikk folketallsvekst etter satsning på grønn omstilling. Man bygget videre på Nordmøre som energiregion og skapte et desentralisert energiforsyningssystem. For å oppnå klimanøytralitet var det viktig å omstille landbruket og i dag er alle gårder på Nordmøre økobruk. I stedet for sentralisering i Kristiansundsområdet har det vokst frem en mikrourbanitet med økobyer rundt tettstedene på Nordmøre. Disse økobyene

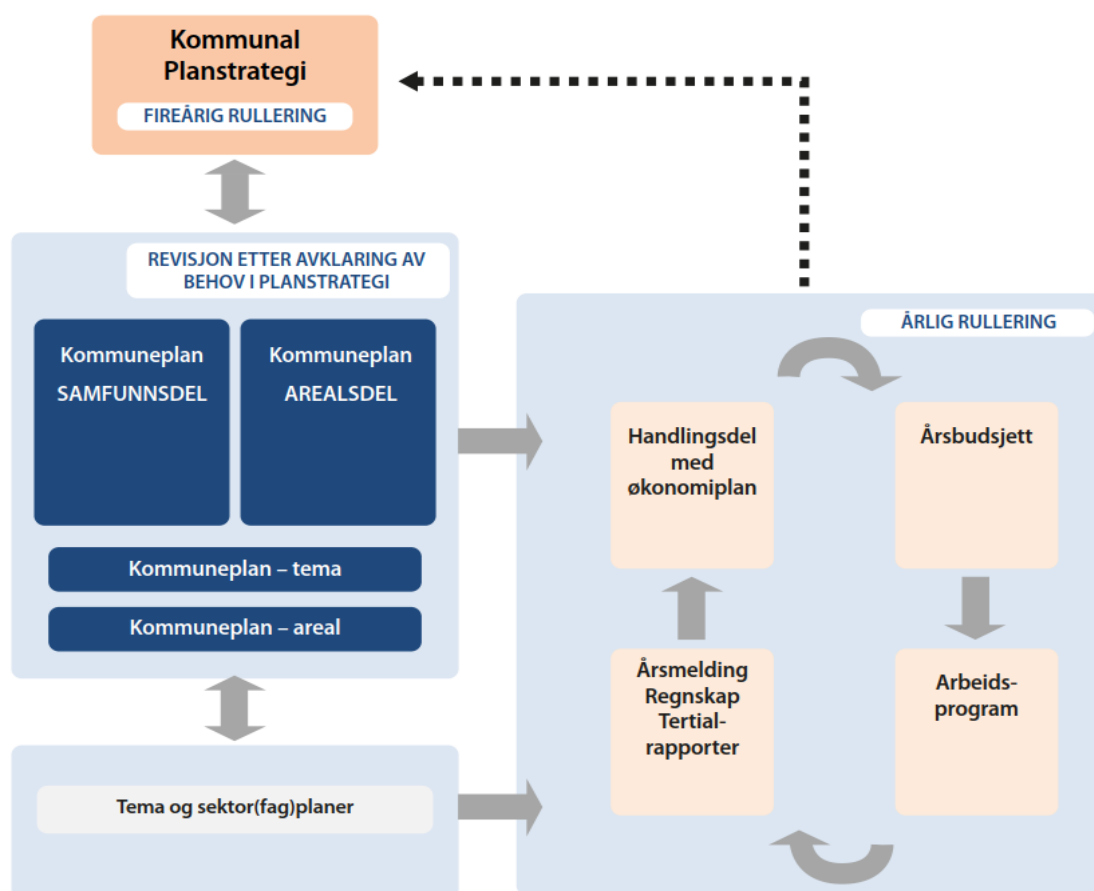
utnytter ressursgrunnlaget på stedet. Økobyene produserer den energien de selv bruker, og de er selvforsynte med grønnsaker og meieriprodukter fra lokale produsenter.

Helseeliksiren 2035

Dette er historien om hvordan Nordmøre ble en ledende helseregion i Norge. Drivkraften i denne utviklingen var kommunene som omorganiserte hele helsetilbudet og ble en pådriver for innovasjon sammen med privat og frivillig sektor. Da spesialiseringen i helsevesenet førte til omstillinger i den nasjonale organiseringen av helsevesenet, var Nordmøre posisjonert til å utvikle morgendagens helseløsninger bygget på prinsippet om å gi best mulig livskvalitet til innbyggerne. Helse, kultur og teknologi kom sammen og startet et nytt næringseventyr på Nordmøre. Nordmøre var tidlig på banen med lokal kompetanse på helseinnovasjon og velferdsteknologi. Regionen dro fordeler av det nye finansieringssystemet i helsesektoren, samtidig som satsingen ga grunnlag for en stor kompetansevekst innen IKT og helse, og grobunn for en rekke små og spesialiserte bedrifter på det samme området. Dette bidro igjen til å løfte utdanningsnivået på Nordmøre, og ga grobunn for vekst og utvikling i andre sektorer.

4. PLANSYSTEM OG UTVIKLINGSTREKK I SUNNDAL KOMMUNE

4.1. Det kommunale plansystemet

4.2. Utviklingstrekk i Sunndal kommune

- **Folkehelse**

Befolkningens helse og livskvalitet, og en rettferdig fordeling av denne, er avgjørende for bærekraften i et samfunn. Kommunene skal fremme folkehelse gjennom de oppgavene og virkemidler som er lagt til kommunene, medregnet lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting. Kommunen skal være særlig oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer, eller sosiale helseforskjeller.

Helseutfordringer. Tall fra måling ved sesjon 1 viser at andelen menn og kvinner med overvekt og fedme har økt betydelig. Overvekt og fedme gir økt risiko for en rekke livsstilssykdommer. Antall sykehusinnleggelser på grunn av hjerte- og karsykdommer, og antall brukere av legemidler til behandling av type 2-diabetes (30-74 år) øker i Sunndal. I Sunndal utgjorde 41,8 % av alle sykemeldinger muskel- og skjelettlidelser i 2018. Psykiske lidelser utgjør nest største andel med 19% av alle syklemeldingsårsakene.

Hverdagsaktivitet. Vi har nå en situasjon der vi er mer stillesittende og mindre fysisk aktive, samtidig som energiinntaket ikke er tilpasset dette. Vi ser også en økning i livsstilssykdommer. Et aktivitetsvennlig samfunn der viktige samfunnsarenaer som nærmiljø, transport, fritid, barnehage, skole, arbeidsplasser og eldreomsorg er involvert kan bidra til endret livsstil, hindre at aktivitetsnivået fortsetter å gå ned og dermed redusere risikoen for at flere får sykdommer som er relatert til livsstil. Aldersvennlig stedsutvikling og planlegging for gående er eksempler på tiltak som fører med seg en rekke folkehelsegevinster og bidrar til en stedsutvikling som gagnar alle, spesielt barn, unge og eldre.

Økende antall barn i lavinnteksthusholdninger og barn av enslige foreldre. Sunndal ligger over landssnittet med antall barn og unge som bor i lavinnteksthusholdninger. Mye av dette kan forklares med at flere barn i lavinntektsgruppen har innvandrerbakgrunn eller har kun én forsørger. I Sunndal har det siden begynnelsen av 2000-tallet vært en økning i barn av eneforsørgere. Familieøkonomien har mye å si for barnas oppvekst og sosial ulikhet i helse. I planarbeidet er det viktig at kommunen er spesielt oppmerksom på lavinntektsfamilier og andre utsatte familier.

- **Kommune- og regionstruktur**

Etter kommune- og regionreformen er antall fylkes redusert fra 19 til 11 fylker og fra 422 til 356 kommuner. En av målsettingene med kommunereformen var å skape større og mer robuste kommuner. Men fortsatt har rundt 50 prosent av landets kommuner mindre enn 5 000 innbyggere og de økonomiske incitamentene står fortsatt ved lag for kommuner som ønsker å slå seg sammen.

Sunndal – en mellomstor kommune. Sunndal har gjort vedtak om å fortsette som egen kommune. Og med 7.106 innbyggere er Sunndal en mellomstor kommune i landssammenheng.

Vi utfordring fremover blir å tenke mer regionalt og søke økt og bedre samarbeid med regionen og andre kommuner. Dette både for å løse de oppgavene som kreves i Sunndal kommune, men også for å styrke Nordmøre som region.

- **Demografi**

I Norge har det vært en svakere vekst i folketallet de senere år, primært grunnet mindre innvandring. Fra 2009 til 2019 var veksten på 11 prosent mens den var noe lavere i Møre og Romsdal (7,6 %).

Moderat folketallsnedgang. Av fylkets 35 kommuner har det vært vekst i 25 kommuner i 2009 – 2019. Med en nedgang på - 3,3 % de siste 10 år er Sunndal blant de kommunene med svak/moderat nedgang (0,0 – 4,9 %) i fylket. Nedgangen skyldes både netto utflytting og fødselsunderskudd (flere døde enn fødte).

Sju av ti bor sentralt. Av kommunens innbyggere bor 67 % i tettbygde strøk. Dette er noe lavere enn fylkessnittet (73 %) og landssnittet (82 %). Men det er høyere enn flere andre kommuner i fylket, eksempelvis Surnadal (47 %) og Tingvoll (32 %).

En av ti har innvandrerbakgrunn. 10,7 prosent av kommunens innbyggere har innvandrerbakgrunn. Dette er lavere enn fylkessnittet (13,3 prosent) og landssnittet (17,7 prosent).

Hver fjerde har høyskoleutdanning. Av kommunens innbyggere over 16 år har 24,2 prosent universitets- eller høyskoleutdanning i 2018. Andelen har økt de senere år og er høyere blant kvinner (27,8 prosent) enn blant menn (20,8 prosent). Det samme gjelder på fylkesnivå.

Prognoser om svak folketallsnedgang. SSB befolkningsprognoser (alternativ MMM) er svakt negativ for Sunndal med en forventet nedgang fra 7.106 innbygger i 2019 til 6.985 innbyggere i 2030 (- 121 personer). Folketall under 7.000 er forventet fra og med 2026.

Færre unge – flere eldre. Fødselstallene har gått ned i Sunndal de seneste år. Dette, sammen med netto utflytting, gjør at vi får et stadig høyere aldersgjennomsnitt i befolkningen. I dag er 16,9 prosent av kommunens innbyggere under 16 år. Dette er lavere enn fylkes- og landssnittet (18,7 prosent). Eldre over 80 år utgjorde 6 prosent av befolkninga i 2019. SSB's prognose er en økning til 12 prosent i 2040.

Å stoppe den den svakt negative folketallsutviklingen blir en utfordring for Sunndal kommune. Viktige strategier blir da å skape et positivt omdømme, trivsel og bolyst.

- **Næringsliv**

Industrikommune. Den største næringen i Sunndal er sekundærnæringer (industri, bygg og anlegg og kraft og vannforsyning) med 42 prosent pr. 2018. Dette er betydelig høyere enn både fylkesnittet (25 prosent) og landsgjennomsnittet, fastland (19 prosent). Hydro Aluminium Sunndal AS er kommunens hjørnesteinsbedrift etablert med produksjonsstart i 1954 og har i dag rundt 700 ansatte. I tillegg kommer rundt 100 ansatte i Hydro-selskapene Hycast og Hydro Regnskapscenter.

Høy arbeidsplassdekning - høy innpendling. Det var 3.746 arbeidsplasser i Sunndal pr. 2018 (dvs. antall sysselsatte personer med arbeidssted her). Dette er en økning på 105 sysselsatte personer (2,9 prosent) i perioden 2014 – 2018.

Arbeidsplassdekning er antall arbeidsplasser i prosent av antall arbeidstakere bosatt i kommunen. Balanse gir en arbeidsplassdekning på 100. Sunndal har en arbeidsplassdekning på 108 pr 2018. Vi er 1 av 9 kommuner i fylket som har flere arbeidsplasser enn arbeidstakere: Molde (124), Ålesund (115), Sunndal (108), Smøla (105), Ulstein (105), Stranda (104), Volda (103), Surnadal (101) og Sandøy (100).

Mange arbeidsplasser gir høy innpendling. Pr. 4. kvartal 2018 var det 720 personer som pendlet inn til Sunndal (19 % av alle sysselsatte) og 443 personer som pendlet ut av kommunen (13 % av alle bosatte). Innpendlingen er størst fra Nesset (202 personer), Tingvoll (102) og Surnadal (88).

Å skape et bærekraftig næringsliv med flere, varierte og attraktive arbeidsplasser blir en utfordring i planperioden.

- **Natur og klima**

Sunndal er den største kommunen i areal i Møre og Romsdal og har en vill og vakker natur. Hele 67 prosent av kommunen er vernet etter naturvernloven og 1/3 av Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark ligger i Sunndal. Sunndal Energi KF sitt fjernvarmeanlegg er basert på overskuddsvarme fra Hydro og gir energi til oppvarming i kommunen. Store deler av Sunndalsøra er nå utbygd med fjernvarmeledninger og det er en tilknytningsplikt for nye bygninger.

Sunndal har en utfordring når det gjelder klimagasser hvor vi har et samlet utslipp på 95 949 kilo per innbygger mens landssnittet er 12 237 kilo. Forklaringen er høye utslipp fra aluminiumsindustrien, mens utslippene av klimagass fra oppvarming og avfall er lavere i Sunndal enn landssnittet.

Bærekraftig samfunnsutvikling blir en sentral utfordring for Sunndal kommune de kommende år.

- **Kommuneøkonomi – offentlig tjenesteyting**

Gode offentlige tjenestetilbud. Sunndal kommune har relativt god kommuneøkonomi, et godt kommunalt tjenestetilbud og et variert og godt kultur og fritidstilbud. Sunndal har et høyt driftsnivå som salderes ved bruk av fond. Dette er ikke bærekraftig på sikt.

Å tilrettelegge for et driftsnivå tilpasset kommunen inntekter blir en utfordring i planperioden.

4.3. Evaluering av kommuneplanen

Kommuneplan Sunndal kommune 2014 - 2020, samfunnsdelen ble vedtatt i 2014 (K.sak 41/14). Planen gir en beskrivelse av nåsituasjonen og utfordringer innen ni ulike områder/tema:

1. Befolkningsutvikling
2. Region- og kommunestruktur
3. Verdiskaping og næringsliv
4. Klima og energi

5. Samferdsel og infrastruktur
6. Natur og verneområder
7. Folkehelse, livskvalitet og oppvekstmiljø
8. Kommunen som organisasjon
9. Samfunnssikkerhet og beredskap

Ny visjon ble vedtatt: **Sunndal kommune – kraftsenteret mellom fjord og fjell**

Og følgende mål ble vedtatt:

1. En attraktiv og mangfoldig kommune med 7.400 innbyggere innen 2020 (+ 3 %)
2. En robust kommune for fremtiden
3. Et vekstkraftig og inkluderende næringsliv med 4.000 arbeidsplasser innen 2020 (+ 5 %)
4. Effektiv og miljøvennlig energibruk
5. God infrastruktur, bedre og tryggere veger
6. Bærekraftig forvaltning av natur og verneområder
7. God helse og livskvalitet for alle
8. Sunn kommuneøkonomi - kompetent og attraktiv arbeidsplass
9. En dyktig og effektiv beredskapsorganisasjon

Kommuneplanen har en egen handlingsdel. Her defineres ulike strategier og en rekke ulike tiltak som skal vurderes gjennomført for å nå de ulike målene i planperioden.

Kommuneplanens samfunnsdel er kortfattet og oversiktlig med relevante tema, klare mål hvorav noen er tallfestet og vedtatt relevante strategier for hver av målene. Det er en utfordring å sikre at vedtatte målsettinger og strategier legges til grunn for drift og økonomiske prioriteringer. Prinsippet om at handlingsdelen skal rulleres hvert år er ikke blitt godt nok fulgt opp.

Kommuneplanens arealdel samordner arealbruken i kommunen med viktige behov for vern og utbygging. Planen består av kart og bestemmelser. *Kartet* viser de arealbrukskategorier som planen fastlegger. *Bestemmelsene* utfyller og utdyper den fastlagte arealbruken. Arealplankartet og bestemmelsene utgjør til sammen den juridisk bindende delen av kommuneplanens arealdel. I tillegg foreligger det planbeskrivelse med bakgrunn og vurderinger som har ført fram vedtatt plan.

Kommuneplanens arealdel består av 3 delplaner:

- kommuneplanens arealdel (K.sak 2/19)
- kommunedelplan Sunndalsøra 2015 – 2025 (K.sak 60/15)
- kommunedelplan for sjøområdene i Sunndal 2016 – 2024 (K.sak 52/18), felles plan for Aure, Averøy, Eide, Gjemnes, Halså, Kristiansund, Nesset, Smøla, Surnadal, Tingvoll og Sunndal.

For å sikre bedre oversikt og samordning av alle arealene i kommunens anbefales at de tre planene slås sammen til en felles plan ved neste revidering.

4.4. Vurdering av planbehov

Som nevnt innledningsvis skal planstrategien klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre i perioden 2020-2023. I det følgende er noen sentrale planbehov/planer

nevnt, men denne oversikten er ikke uttømmende. Planer som er tatt med er større planer som enten er lovpålagte og/eller som det foreligger politiske vedtak om.

Kommuneplanens samfunnsdel

Arbeidet med revidering av kommuneplanen ble startet opp i 2016 med vedtak av planstrategi (K.sak 95/16). Vedtak av planprogram for kommuneplanens samfunnsdel i 2018 (K.sak 91/18). Arbeidet med revidering av kommuneplanens samfunnsdel ble igangsatt i samsvar med dette høsten 2018 og våren 2019 under ledelse av en bredt sammensatt prosjektgruppe. Ulike medvirkningstiltak har vært gjennomført (folkemøter, gjestebud, stands i butikksenter etc.). Arbeidet er utførlig beskrevet på kommunens hjemmeside (Planer, bygg og eiendom/Planer og styringsdokumenter/kommuneplanens samfunnsdel/rullering 2018-2020) hvor det også gis mulighet til å komme med innspill.

Og et første utkast til ny kommuneplan ble utarbeidet pr. mai 2019. Arbeidet ble da satt «på vent» primært grunnet behovet for politisk forankring i det nyvalgt kommunestyret høsten 2020. I tillegg vedtok Sunndal å delta i et plansamarbeid i regi av regionrådet på Nordmøre. En av målsettingene er bl.a. økt regionalt fokus i den kommunale planleggingen.

Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel som ble påbegynt i 2018 anbefales slutført i 2020. Planstrategi vedtatt i 2016 (K.sak 95/16) erstattes av ny planstrategi – dvs dette dokumentet - for slutføring av arbeidet. Planprogram vedtatt i 2018 (K.sak 91/18) legges til grunn for arbeidet, men med revidert tidsplan og med et nytt arbeidsutvalg som gis ansvar for å slutføre arbeidet. Arbeidsutvalget skal sikre politisk forankring av kommuneplanen og består av politikere oppnevnt av formannskapet. Formannskapet er styringsgruppe og skal jevnlig oppdateres/involveres i arbeidet.

Lovkravet med hensyn til medvirkning vurderes dekket gjennom de prosesser som har vært gjennomført i 2018/2019. Og i tillegg skal informasjon og muligheter for innspill vektlegges i slutføringen av arbeidet. Planprogrammet er nærmere omtalt i kapittel 5 i dette dokumentet.

Kommuneplanens arealdelen

De tre delplanene er relativt nye og anbefales revidert i neste planperiode (2025).

Næringsplan

Næringsplan for Sunndal kommune 2015 - 2020 ble vedtatt i 2015. Den anbefales revidert i 2020. Sunndal har hatt en egen plan for landbruket sist vedtatt i 2018 for planperioden 2018 – 2022. Ved revidering av næringsplanen bør det vurderes å integrere landbruket i en felles næringsplan.

Klimaplan

Sunndal kommune har tidligere hatt en energi- og klimaplan for perioden 2009-2015 (K-sak 70/09). I samsvar med kommunestyrets vedtak 12. desember 2019 skal det utarbeides en ny klimaplan for hele Sunndal. Dette skal gjøres i samarbeid mellom kommunen, lokalt næringsliv og lokalmiljøet. Arbeidet startes opp i 2020 og forventes slutført i 2021.

Plan for habilitering og rehabilitering

Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator pålegger kommunen å planlegge sin habilitering og rehabiliteringsvirksomhet, samt å ha en generell oversikt over

behovet i kommunen. Målet er at planen skal være et styrings- og arbeidsdokument for de som jobber med disse brukergruppene. Den skal også bidra til styrket koordinering og samarbeid mellom tjenestene internt i kommunen og mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten. Ny plan for habilitering og rehabilitering skal gjelde fra 2021 til 2025.

Plan for miljørettet helsevern

Planen skal omfatte beskrivelse av miljørettet helsevern-tjenesten, tilsynsprogram og beredskapsplan. Prosedyrer, oversiktsdokumenter og andre risikovurderinger inngår i planen som interne dokumenter. Planen skal vise risikovurderinger, metoder for myndighetsutøvelse, prioritering av oppgaver og uavhengighet til reviderte parter slik at tjenesten er nøytral, rettferdig og forutsigbar. Den beskriver hvordan miljørettet helsevern blir planlagt, utført, kontrollert og forbedret i planperioden. Planen vil gi økt fokus på å forebygge uhelse og å fremme helse, trivsel og gode psykososiale miljøer, og er et dokument for styring, planlegging og internkontroll for miljørettet helsevern i Sunndal kommune. Planen utarbeides i 2020 og gjeldende for 2021 – 2025.

Plan for psykisk helse og rus

Sunndal kommune har i dag to planer gjeldende psykisk helse og rus, en for voksne og en for barn og unge. Begge planene går ut 2020, og det utarbeides nå en samlet plan som skal gjelde fra 2021 til 2025. Planen skal gi en oversikt over kommunens tilbud og tjenester innen psykisk helse og rus, og strategier for å utvikle tjenestene slik at de er i takt med innbyggernes behov og krav fastsatt i regelverk.

Plan for legetjenesten

Legetjenesten er en viktig del av kommunehelsetjenesten, og kommunene skal i henhold til punkt 6.2 i rammeavtalen mellom KS og den norske legeforening utarbeide en plan for denne (ASA 4310). Formålet med planen er å gi en oversikt over dagens allmennlegetjeneste i Sunndal og danne grunnlag for framtidig dimensjonering av tjenestene for å sikre at de er i samsvar med krav fastsatt i regelverk. Planen utarbeides i løpet av 2020, med planperiode fra 2021 – 2025.

Kulturplan

Gjeldende kulturplan er fra 2009, og omfatter hele kulturfeltet. Planen må omfatte både en strategisk del og en handlingsdel. Målet er å stake ut en framtidig kurs for kulturfeltet, likeså vise betydning av kultur som samfunnskraft. Den strategiske delen skal ha spesielt fokus på arbeidet med barn og unge – altså oppvekstvilkår og tilhørighet. Det er også viktig at planen peker på samarbeidsmuligheter med andre tjenester og aktører.

Plan for idrett og friluftsliv

Dette er et plankrav kulturdepartementet setter til kommunene for å kunne søke om å få spillemidler. Godkjent plan må følge med innsendte spillemiddelsøknader. Planen skal revideres ca hvert 5 år og kommunen skal hvert år lage en prioriteringsliste over innkomne spillemiddelsøknader som skal oversendes til Møre og Romsdal fylkeskommune. Prioriteringslistene er satt opp etter departementets forskrifter. Nåværende plan ble vedtatt 2012 for perioden 2013 – 2017. Alle prioriteringslister i planen er revidert hvert år, siste i kommunestyret i desember 2019.

Barnehage- og skolebruksplan

I forbindelse med behandling av budsjettet for 2018 vedtok kommunestyret et oversendelsesforslag om en skolebruksplan som grunnlag for å vurdere skolestruktur (K.sk

56/2017). Sammen med vedtak i oppvekst- og omsorgsutvalget (OO.sak 31/17), var dette bakgrunn for at KS KS-Konsulent AS ble engasjert og har utarbeidet en rapport i oktober 2018 som danner et godt grunnlag for å slutføre arbeidet med en slik plan.

Planbehov 2020 – 2023, sammenfatning

Planer som er tatt med i denne oversikten er større planer som enten er lovpålagte og/eller som det foreligger politiske vedtak om. Men oversikten er altså ikke uttømmende.

Plan	Vedtatt	Gjeldende planperiode	2020	2021	2022	2023
Kommuneplan samfunnsdelen	2014	2014-2020				
Næringsplan	2015	2015 - 2020				
Klimaplan	2009	2009 - 2015				
Plan for rehabilitering og habilitering						
Plan for miljørettet helsevern						
Plan for psykisk helse og rus						
Plan for legetjenesten	NY					
Kulturplan	2009	2009 - 2019				
Plan for idrett og friluftsliv	2012	2013-2017				
Barnehage- og skolebruksplan	NY					

5. PLANPROGRAM FOR KOMMUNEPLANENS SAMFUNNDEL

5.1. Formål

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument og handler om å legge til rette for at samfunnet utvikler seg slik vi ønsker: folketallsutvikling, hvor vi ønsker at folk skal bo, jobbe, handle og bruke fritiden, hvor veier og sykkelstier kan bygges, hvordan vi kan legge til rette for framtidig næringsutvikling etc. Dette må planlegges på en slik måte at vi også tar vare på natur, kulturmiljøet og friluftsområder for nåværende og fremtidige generasjoner. Planen danner grunnlaget for alle andre langsiktige og kortsiktige planer. Kommuneplanen vedtas av kommunestyret og rulleres hvert 4. år, handlingsdelen hvert år.

Plan- og bygningsloven er sentral i planleggingen. Loven skal sikre at viktige samfunnsinteresser ivaretas og arealer forvaltes på en god og bærekraftig måte. Loven har også bestemmelser om hvordan planer og planlegging skal gjennomføres med hensyn til innhold, prosess og medvirkning.

5.2. Planprosess med frister og deltagelse

Planprogram for revidering av kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt av kommunestyret 21.11.2018. Arbeidet med kommuneplanen ble startet opp i november 2018 med planlagt startet Tidsplanen for arbeidet var august 2018 – desember 2019. Arbeidet ble ikke slutført som planlagt,

primært grunnet ønske om forankring av kommuneplanen i nyvalgt kommunestyret september 2019. Ny tidsplan er slutføring av arbeidet innen desember 2020.

Gjennomførte planprosesser

Følgende oppgaver er gjennomført i regi av en bredt sammensatt prosjektgruppe og med prosjektleder fra plan-, miljø- og kulturtjenesten:

Oppgaver	Tidsrom
Gjennomføre ulike medvirkningsprosesser, se pkt 5.3.	November 2018 – januar 2019
Utarbeide første utkast til ny kommuneplan	Vår 2019

Plan for gjestående planprosesser i 2020

Oppgaver	Tidsrom
Forslag til planstrategi og planprogram for revidering av kommuneplanens samfunnsdel, 1. gangs behandling i formannskapet	27. februar
Høring og offentlig ettersyn (krav om 6 uker)	mars - april
Forslag til planstrategi og planprogram for revidering av kommuneplanens samfunnsdel, 2. gangs behandling i formannskapet	30. april
Planstrategi og planprogram for revidering av kommuneplanens samfunnsdel, vedtas av kommunestyret	13. mai
Utarbeide forslag til kommuneplanens samfunnsdel basert på foreliggende utkast til plan. Arbeidet gjennomføres av et arbeidsutvalg oppnevnt av formannskapet 27.02.20 med følgende medlemmer: Anne Britt Røe Malvik (MDG), Malene Aaram Vike (AP), Ståle Refstie (AP), Andreas Gjerde Ulvund (KrF) og Jørgen Singsdal (SP). Administrasjonen bistår med to personer for administrativ oppfølging av arbeidet.	mai - august
Forslag til kommuneplanens samfunnsdel, 1. gangs behandling i F-skap	27. august
Høring og offentlig ettersyn (krav om 4 uker)	september
Merknadsbehandling i formannskapet	1. oktober
Kommuneplanens samfunnsdel vedtas av kommunestyret	21. oktober

5.3. Medvirkning

Prosjektet har lagt opp til å være ute på forskjellige arenaer for å få innspill på muligheter og utfordringer for Sunndal fram mot 2030. Følgende aktiviteter har vært gjennomført:

Stands

- Stand på seniorkonferansen 5. september 2018
- Stand i Amfi butikkssenter 20. september 2018
- Stand i foajeen ved svømmehall/kulturskolen 25. september 2018.
- Stand på Hydro Aluminium, Sunndal. 16.10.18
- Stand på Coop Marked Ålvundeid 14.11.18
- Stand ved Joker Ålvundfjord 14.11.18
- Stand på Joker Sunndalsporten på GjØra 15.11.18

- Grøa: Idédugnad – Trivsel i bygda 14. november 2018
- Stand med innspill fra elever på Sunndal vidaregåande skole 07.11.18
- Stand med innspill fra ungdommen på ungdomsskolen 07.11.18

Andre arenaer/innspill

- Workshop med Sunndal ungdomsråd (Sunndal ungdomsråd) 6. desember 2018
- Spørreundersøkelse på seniorkonferansen 5. september 2018
- Nettbasert spørreundersøkelse til småbarnsforeldre i barnehagen 14. 01.19

Gjestebud

Følgende grupper leverte innspill etter gjestebud-metoden

- Øksendal bygdelag arrangerte bygdemøte 23.01.19
- Ålvundeid bygdelag arrangerte bygdemøte, januar 2019
- Ålvundfjord bygdelag arrangerte bygdemøte 27.01.19

En sammenfatning av innspillene ligger blant ute på kommunens hjemmeside (Plan, bygg og eiendom/Planer og styringsdokument/Kommuneplanens samfunnsdel/Rullering 2018-2020). Disse vil også bli lagt til grunn i slutføring av arbeidet med kommuneplanen.

5.4. Fortsatt mulighet til å gi innspill til planprogram og kommuneplan

Når planstrategi og planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i mars-april 2020 kan alle sende inn merknader og innspill. Dette kan være merknader til innholdet i planprogrammet eller innspill til selve kommuneplanen.

Tilsvarende gjelder nå selve kommuneplanen sendes ut på høring og legges ut til offentlig ettersyn i september-oktober 2020.

Innspillende vil følge saken og bli offentlig tilgjengelig i den politiske behandlingen av nevnte plandokument.

Merknader og innspill sendes til Sunndal kommune per post eller e-post.

Postadresse: Sunndal kommune, Romsdalsvegen 2, postboks 94, 6601 Sunndalsøra

E-post: post@sunndal.kommune.no

5.5. Behov for utredninger

Sunndal kommune ønsker å være en bærekraftkommune og gjennomføre en tverrfaglig prosess med utredninger for Sunndal som lokalsamfunn med utgangspunkt i FN sine 17 bærekraftsmål. Arbeidet starter opp i 2020 og gjennomføres med faglig støtte fra Møre og Romsdal fylke som er det første bærekraftfylket i landet. Dette er i samsvar med sentrale føringene om at de 17 bærekraftmålene til FN skal være hovedsporet for å ta tak i de største utfordringene i vår tid.

